

02
03
04
05
06
07
08
09
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64

INLEIDING

AGNES LEHÓCZKY – STADSPARASIE

De leugens die Sheffield doen bestaan

RINUS VAN DE VELDE – WHEN I STILL WORKED...

PAUL JANSSEN – VIERKANTEN

De offers van alpinisten aan Afrika

WOUTER STEYAERT – DECEMBERCYCLUS

Het amechtige zingen tot Sinterklaas

RINUS VAN DE VELDE – UNTITLED

NORA IUGA – DE AUTOBUS MET BULTENAARS

De opgeblazen ballon met het groene haar

ADAM WIEDEMANN – 5 GEDICHTEN

De kus op het achterste

RINUS VAN DE VELDE – ACROBACIES OF ABSTRACTION

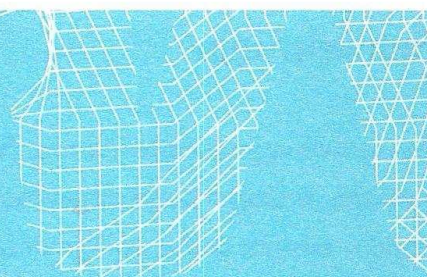
ACHTERFLAP

Rinus Van de Velde – Conrad had fled the city the week before in an outburst of insanity

Adam Wiedemann

5 gedichten

Vertaald en ingeleid door Kris Van Heuckelom

Adam Wiedemann maakte in de tweede helft van de jaren negentig furore als auteur van een reeks intrigerende kortverhalen. Op enkele jaren tijd leverde dat eigenzinnige proza hem twee nominaties op voor de Nikè (de belangrijkste Poolse literatuurprijs) en een bekroning met de Kościelscyprijs (een prestigieuze onderscheiding voor jonge Poolse schrijvers). Als dichter bleef Wiedemann wat langer onder de radar, al is hij sinds zijn officiële debuut – de bundel Samczyk (Mannetje) uit 1996 – inmiddels aan zijn tiende bundel toe. Het meeste bijval oogstte hij met Pensum (2007), dat een jaar na verschijnen bekroond werd met de Literatuurprijs Gdynia voor beste poëziebundel.

Naast prozaschrijver en dichter is Wiedemann ook actief als muzikrecensent, met een bijzondere voorliefde voor hedendaagse componisten als Stockhausen en Berg. Het is die fascinatie voor atonaliteit en dissonantie die ook in Wiedemanns poëzie een prominente rol speelt. Zijn gedichten lijken vaak niet meer dan een in versvorm verhaspelde woordenstroom die de ene associatie aan de andere rijgt. Orde en zingeving staan voortdurend onder druk, het gevolg van een cryptische opeenstapeling van samples en snapshots uit de werkelijkheid die de dichter omringt. In die kakofonie van flarden en beelden neemt de banaliteit van het dagelijkse leven bij momenten mystieke dimensies aan.

Onderstaande selectie bevat gedichten uit Wiedemanns vroege bundels, maar ook uit recenter werk.

Schwein sein

Bycie świnia jest niezawinione. Nawet bycie
straszną świnia, o co podejrzewamy niektórych,
choć w samym takim podejrzeniu tkwi element
świństwa. Pamiętaj, ludzie będą ci życzliwi,

o ile tylko pozostaniesz taką świnia,
jaką się urodziłeś. Zauważ tylko, gdzie tkwi w tobie świnia,
albo nie zauważaj, tak jest prościej. Ona sama
dojdzie w tobie do głosu. W końcu srasz

na ręce matki, nie ma w tym nic zdrożnego,
ona się z tego cieszy, myje ręce nad zlewem,
jeśli ma zlew, a gdy przypadkiem nie ma go, masz powód,

żeby się zesrać znowu. Potem myjesz
te ręce łzami, ale wtedy już jesteś świnia, nie ma w tym
absolutnie nic złego. Zło tkwi zapewne gdzieś dalej.

Schwein sein

Zwijn ben je tegen wil en dank. Zelfs al ben je
dan een verschrikkelijk zwijn – iets waar we sommigen van verdenken,
en in die verdenking zit op zich al een element
van zwijnerij. Denk erom, mensen zullen je genegen zijn

zolang je maar het zwijn blijft dat je was
bij je geboorte. Hou het zwijn in jou in de gaten
of doe dat niet, da's eenvoudiger. Het zal zelf zijn weg
wel vinden. Uiteindelijk schijt je toch

op je moeders handen, daar is niks verderfelijks aan,
zij is daar blij om en wast haar handen boven de pompbak,
als ze er één heeft tenminste, zoniet heb je een reden

om opnieuw te schijten. Nadien was je die handen
van haar met tranen. Een zwijn ben je al, maar daar is
hoegenaamd niets kwaads aan. Het kwaad zit allicht elders.

Próba wiersza politycznego

A jednocześnie wiedziałem, że tak robi, bo jest to
człowiek, który tak robi. W określonych warunkach
nie można postąpić inaczej, i jest to rodzaj prawości.
Stosowanie metafor piłkarskich już dawno weszło nam

w krew, uzbrojeni jesteśmy głównie w pomidory,
a jednak ciągle zwyciężamy, zgodnie z zasadą „trafić
w czachę, ale nie trafić do paki”. Podobnie postępuje
wiatr, który wieje lub znika, nie ma innych możliwości.

Oczywiście, niekiedy rozwiewa nam włosy i wyglądamy
wtedy jak cytat, pamięć odbiorcy natrafia na grudkę
sensu, potyka się o nią, wpada do psiej miski i chce,

żeby natychmiast ktoś z niej jadł, ale właściciel już dawno
przebywa na wolności i rzuca się komuś do gardła. Trud
ma niestety sens tylko wówczas, gdy wieńczy go wytrysk.

Proeve van een politiek gedicht

Al met al wist ik dat hij zo zou doen, het is namelijk
iemand die zo doet. In bepaalde omstandigheden
kun je niet anders, noem het een vorm van integriteit.
Het gebruik van voetbalmetaforen zit ons allang

in het bloed, we wapenen ons bij voorkeur met tomaten,
en toch blijven we aldoor zegevieren, volgens het principe „erop
los slaan en dan pleite gaan“. Hetzelfde doet de wind,
die waait en verdwijnt, andere mogelijkheden zijn er niet.

Uiteraard waait hij soms onze haren los en wij zien er dan uit
als een citaat, het geheugen van passanten stuit op een klompje
betekenis, struikelt erover, valt in een hondenbakje en wil

dat er meteen van gegeten wordt, maar de eigenaar verkeert al lang
op vrije voeten en vliegt iemand naar de keel. Moeite doen
heeft uiteraard maar zin met een zaadlozing als bekroning.

i nagle jedna chwila zabiera ci spory

i nagle jedna chwila zabiera ci spory
kawał życia i siedzisz w niej jak w autobusie
który zatrzymał się pośród posępnego lasu
bo kierowcy się (chyba) zachciało sikać w każdym razie
zgasił silnik i wysiadł nie pytając nikogo o zgodę
zresztą jesteś jedynym pasażerem i twój protest
zabrzmiąłby raczej nieprzekonująco (tak to sobie

tłumaczysz choć tak naprawdę to nie masz dość energii
 żeby się awanturować) więc wysiadł znikł w zaroślach
 i długo coś nie wraca stopniowo zapada zmierzch i
 ewentualna zgodność z rozkładem przestaje wchodzić
 w rachubę czeka cię noc na dworcu twoja złość
 przeradza się w ośpienie czujesz się senny jest ci
 zimno jest ci wszystko jedno i nagle

tylnymi drzwiami ktoś wsiada sadowi się na samym
końcu jest ciemno nie możesz dojrzeć jego twarzy
tak ciemno że masz nadzieję że cię nie zauważył
przez szum wiatru w gałęziach dobiega cię stłumione
brzęczenie perkusji z nie najlepszej jakości walkmana
siedzisz skurczony w sobie już cię tam prawie nie ma
lecz w pewnej chwili on wstaje rusza w twoją stronę

en plots ontnemt één ogenblik je een flinke

en plots ontnemt één ogenblik je een flinke
hap tijd en je zit in dat ogenblik als in een bus
die halt houdt in het midden van een troosteloos bos
want de chauffeur wilde (waarschijnlijk) pissen hoe dan ook
heeft hij de motor stilgelegd en is zonder te vragen uitgestapt
jij bent trouwens de enige passagier en jouw protest
zou niet echt overtuigend geklonken hebben (zo leg je

dat aan jezelf uit al heb je eigenlijk niet genoeg energie
om nog uit te vliegen) hij is dus uitgestapt in het struikgewas verdwenen
en komt maar niet terug geleidelijk valt de schemering en
van een eventueel op tijd komen is geen
sprake meer er wacht jou een nacht op het station jouw woede
gaat over in lethargie je voelt je slaperig je hebt het
koud het is je allemaal om het even en plots

stapt iemand langs de achterdeur in neemt aan het
uiteinde plaats het is donker je kunt zijn gelaat niet zien
het is zo donker dat je hoopt dat hij je niet heeft opgemerkt
door het geruis van de wind in de takken bereikt je het gedempte
gerammel van drums uit een walkman van bedenkelijke kwaliteit
je zit ineengedoken je bent er al bijna niet meer
maar op zeker ogenblik staat hij op komt hij jouw kant uit

Wiersz interwencyjny

znowu jest wojna znowu są wiersze o wojnie i nawet
śni mi się wojna więc prawie już wiem jak to jest
zginęły mi nożyczki ten cholera miłośz
otwierał wczoraj wino zawsze tak jest wystarczy
moment mojej nieuwagi i teraz nie ma ich w żadnym
z pięciu czy sześciu miejsc gdzie zazwyczaj leżały
zapalam papierosa robię tyle rakotwórczych rzeczy
chłopcy śpiewają *dona nobis pacem* za chwilę
zacznę chyba zaciekle obgryzać paznokcie

Interventiegedicht

weer is het oorlog weer gaan gedichten over de oorlog en zelfs
in mijn dromen is het oorlog dus ik weet zo ongeveer hoe dat gaat
ik ben mijn schaatje kwijtgespeeld die kolere miłosz
ging gisteren de wijn opendoen zo gaat dat nu altijd
een ogenblik van onoplettendheid en nu kan ik het op geen
van de vijf of zes plaatsen waar het gewoonlijk ligt nog vinden
ik steek een sigaret op ik doe zoveel kankerverwekkende dingen
jongens zingen *dona nobis pacem* nog eventjes
en ik ga nijdig op mijn nagels bijten denk ik

Estetyka słowa

dla Krzysia i Różyczki

Ten wiersz się łączy z poprzednim. Słońce nie ma twarzy,
zwłaszcza dzisiaj. Poprzednio brało sobie urlop
i mogliśmy wyjść z pracy, patrzeć prosto w ciemność.

W pracy nie było najgorzej. Nie było co robić,
więc poświęcaliśmy się słowu
mówionemu. To takie proste: otwierasz

usta i coś z nich wychodzi, i nie jest to bynajmniej język
w stanie czystym. Pomyśleć, że tyle pięknych
istot obchodzi się całkiem bez słowa, na przykład ten pan,

który rozkłada pamperki po stołach i potem je zbiera.
Ucieleśnienie nadziei na miłe popołudnie
przy lampce czegoś mocniejszego. Ach, słowa

nabierają sensu, a potem... Popatrz, wyglądasz jak zmęczone zwierzę.
Paradoksalnie rzecz ujmując, każdy z nas
jest podobny do kopca termitów i nasi mieszkańcy

mogą się swobodnie mieszać, ale tylko
w ograniczonym zakresie. Ograniczonym przez co?
Spytajmy raczej przez kogo, czujemy się przecież kimś.

I czujemy, że ten, co jest nad nami, też jest kimś.
bo jakże to, być we władzy zwykłej małpy
i mówić do niej: Ty świński skacowany pomidorze.

Forma tego wiersza pozwala na powiedzenie czegoś więcej.
Sam nie wiem jak to jest, chcielibyśmy być świadomi
wszystkiego, a potem mówimy: Sorry,

Esthetiek van het woord

voor Krzysztof Różycki

Dit gedicht staat in verband met het vorige. De zon heeft geen gelaat,
vooral vandaag dan. Telkens als zij verlof nam
mochten wij het werk verlaten en recht de duisternis inkijken.

Op het werk was het zo slecht nog niet. Niks om handen,
dus wijdden wij ons aan het gesproken
woord. Zo eenvoudig is dat: je opent

je mond en er komt iets uit, en het is allerm minst taal
in zuivere staat. En dan te bedenken dat zoveel prachtige
wezens het zonder woorden stellen, bijvoorbeeld die meneer

die pampers uitspreidt over de tafels en ze dan weer bij elkaar doet.
Onze vleesgeworden hoop op een fijne namiddag
bij een glaasje sterkere drank. Ach, woorden

vergaren betekenis en dan... Kijk, je ziet eruit als een afgemat dier.
Paradoxaal gesteld: eenieder van ons lijkt
op een termietenhoop en onze bewoners mogen

zich vrij onder elkaar mengen, zij het
in beperkte mate. Beperkt door wat?
Of beter: door wie, wij voelen ons per slot van rekening iemand.

En we voelen dat hij die boven ons staat, ook een iemand is
want hoe kun je onderworpen zijn aan een ordinaire aap
en dan zeggen: Jij vuile, straalbezopen tomaat.

De vorm van dit gedicht laat toe meer te zeggen.
Ik weet zelf niet hoe het komt dat we ons graag bewust zijn
van alles en dan later zeggen: Sorry,

nie było mnie przy tym, byłem w kuchni.
Niektóre kobiety pół życia spędzają w kuchni
i trudno się dziwić, że chciałyby wszystko

widzieć od kuchni. To dla nich wymyślono
masę nieistotnych rzeczy, i wcale nie dlatego, że kiedyś
leżano z nimi w dobrych objęciach seksu.

Od czasu do czasu ktoś nam każe
całować je po rękach i wtedy zastanawiamy się: Kpi, czy o drogę pyta.
Całować to my możemy jakiś ładny

tyłek, podziwiając smugę włosów między pośladkami,
o ile jest rzeczywiście ładna: Niektóre pośladki
są ładniejsze od niektórych symfonii. Gdzieś o tym

czytałem, widać ktoś już pisał o dupie wierszem. Czuję się
coraz to bardziej rozśmieszony i, jak stwierdził Jarek
Górnicki, pokażcie mi kogoś, kto rzeczywiście uważa,

że jest śmiertelny. Zawsze możemy liczyć
na to, że ktoś, kogo pokochamy, jeszcze się nie narodził:
tylko młodzież się pieprzy z własnym pokoleniem.

Ale ja tu zabawiam Państwa anegdotami, a tam gdzieś
na Trzecim Świecie odbywa się poważna konferencja
naukowa i idzie na to kupa kasy. Proszę sobie

wyobrazić: kwiat krakowskiej profesury podczas
dyskusji z kwiatem profesury warszawskiej. Takie rzeczy
powinno się puszczać w kinie ku uciechu gawiedzi,

ik was er niet bij, ik zat in de keuken.

Sommige vrouwen spenderen half hun leven in de keuken
geen wonder dat ze alles vanuit de keuken zouden

willen zien. Net voor hen zijn een heleboel
onwezenlijke dingen bedacht, al kwam dat zeker niet
door de goeie seks van toen.

Nu en dan gebiedt iemand ons
hen de hand te kussen, en wij ons maar afvragen: Is 't om te lachen of wat.
Kussen die geven wij op een mooi

achterste, in volle bewondering voor de haarstrook tussen de billen,
gesteld dat die mooi is. Bepaalde billen
zijn mooier dan bepaalde symfonieën. Ik heb dat ergens

gelezen, blijkbaar zijn over de kont al verzen geschreven. Ik voel mezelf
steeds joliger worden, en zoals Jarek
Górnicki al zei, toon mij dan iemand die werkelijk denkt

dat hij sterfelijk is. Wij mogen er steeds op rekenen
iemand lief te zullen hebben die nog niet geboren is:
enkel de jeugd neukt zijn eigen generatie.

Ik vermaak u nu wel met anekdotes, terwijl ergens
in de Derde Wereld een ernstige wetenschappelijke conferentie
plaatsheeft en daar een hoop geld heengaat. Stel je

voor: het kruim van het Krakause professorendom in
discussie met het kruim van het Warschause professorendom. Zulke dingen
zou men in de bioscoop moeten tonen tot vermaak van het gepeupel,

niestety gawieź nie wie, co dobre. Wczoraj na przykład
pilem Kasztelana i wydawał się całkiem znośny,
a potem rzygałem jak kot. Madzia opowiadała o kocie,

który ugryzł jej koleżankę w palec, a potem zdechł. Tyś,
bracie, dostał młyn, a ja dostałem kota. Fakt,
że niektórzy z nas umrą w dzieciństwie, jest znacznie

poważniejszy niż to, że inni pójdą siedzieć
za przekonania. Przekonania można mieć
takie lub owakie, niektóre z nich nazywamy zbrodnictwami i właśnie te

lęgną się najczęściej w więzieniu, dlatego
więzienia należy zamknąć i wszystkich posłać na stryczek
albo na elektrowstrząsy. Śmierć

jest znacznie ciekawsza od siedzenia w kiciu, podobnie
jak pisanie wiersza przewyższa pisanie podania. Kici kici, o Matko
Boska, niech się to wszystko ładnie zaokrągla, przecież

wciąż myślimy o sobie nawzajem tak dobrze.

helaas weet het gepeupel niet wat goed is. Gisteren bijvoorbeeld
dronk ik Kasztelanbier, en het leek volkomen draaglijk,
maar nadien kotste ik als een reiger, nee, kater. Madzia vertelde van een kat

die haar vriendin in de vinger gebeten had en dan gestorven was. Jij,
broer, hebt de molen geërfd, en ik slechts de kat. Het feit
dat sommigen van ons in de kindertijd sterven, is veel

ernstiger dan dat anderen moeten gaan zitten
voor hun overtuigingen. Je kunt deze of gene overtuigingen
hebben, sommige daarvan noemen we misdadig, het zijn zij

die meestal in de gevangenis worden uitgebroed, daarom
hoort men gevangenen te sluiten en iedereen de strop te geven
of elektroshokken. De dood is

beduidend interessanter dan in de bak zitten, net als
het schrijven van een gedicht dat van een verzoekschrift overtreft. Poessie
mauw, o Moeder

Gods, geef dat dit alles netjes afgerond wordt, want

wij denken van elkaar toch o zoveel goeds.